

Kristína Burdasová: Fu Baoshi a jeho malby z cest po Evropě v roce 1957

Autorka bakalářské práce si ke zpracování zvolila téma z oboru historie moderního čínského malířství a dějin kulturních výměn mezi Československem a Čínskou lidovou republikou v období po druhé světové válce. Pro zpracování vybrala epizodu ze života moderního tradicionalisty, malíře a sochaře Fu Pao-š'e, který v roce 1957 strávil přibližně 3 měsíce cestou do Československa a Rumunska, kde jakožto člen oficiální delegace procestoval řadu měst a dalších významných míst. Téma je pro bakalářskou práci nosné, neboť představuje poměrně krátkou, časově ohraničenou epizodu v umělcově životě, během které lze nicméně vysledovat a analyzovat jak specifické uměleckohistorické aspekty malířovy tvorby – použití různých technik a stylů, které se uplatnily na jeho malbách inspirovaných cestou – tak aspekty mezikulturních kontaktů a výměn, které cesta dokládá. Zároveň se ke zpracování přímo nabízí pramen – publikovaný detailní itinerář spolu s popisy maleb, které během cesty či krátce po ní vznikly.

V anotaci autorka vymezuje cíl práce jako „analýz[u] a interpretaci obrazů z cesty po Evropě. Charakterizují jeho osobitý styl a malířské techniky a budu také věnovat pozornost jeho ranější tvorbě, kterou porovnam s jeho malbami z evropské cesty“. V úvodu dále uvádí jako cíl práce „odpovědět na otázky, jak se vypořádal s požadavky na umění, které vyžadovala Komunistická strana a proč byl vybrán, aby vedl kulturní delegaci do Evropy“. Především první zmíněný okruh témat, tj. analýzu obrazů z Československa a Rumunska a jejich srovnání s ostatní malířovou tvorbou, považuji za základ práce, který je sám o sobě přínosný pro další bádání, neboť tomuto souboru maleb nebyla většinou v umělcově tvorbě věnována velká pozornost a i v jeho monografiích (především v hlavní práci věnované jeho životu a tvorbě *Čínské umění v době revoluce: Fu Baoshi* od Anity Chung) jsou typicky zmíněna jen okrajově bez širšího kontextu.

Práce je rozvržena víceméně chronologicky – po krátké pasáži věnované „uměleckohistorickému kontextu“ umění v ČLR po roce 1949 se autorka věnuje malířovu životu a tvorbě, především jeho klíčovému obdobím, k nimž patří setkání s doyenem moderní malby Sü Pej-chungem, následné studium v Japonsku a seznámení s nečínskými uměleckými tradicemi, válečné období strávené v Čchung-čchingu a posléze poválečné roky vrcholící cestou do Evropy. Takové pojetí se jeví jako poměrně jednoduché a v základních obrysech funkční. Je však nutno zmínit, že se rodilo dosti lopotně a bylo potřeba během opakovaných konzultací a přepracování různých verzí práce vycizelovat aspoň takovou osnovu, která nebude zahlcena odbočkami a nesouvislými pasážemi, jež text komplikují, ale přitom nepřispívají k tématu ani nevedou k vytyčeným cílům.

Těžiště práce tvoří čtvrtá a pátá kapitola, kde autorka pojednává o Fuově cestě do Evropy a posléze je věnován prostor rozboru maleb, které se tohoto pobytu týkají. Zde autorka kromě již zmíněného pramene čerpala také z vlastního archivního studia fondu Ministerstva školství a kultury v Archivu Hl. m. Prahy. Zde spatřuji hlavní přínos práce, protože informace tohoto charakteru zatím nebyly nikde publikovány a i v čínských chronologiích a životopisech Fu Pao-š'e panují ohledně detailů jeho evropské cesty zmatky. Popis a analýza obrazů z cesty, někdy i včetně Fuových vlastních komentářů k danému místu nebo zážitkům, jež si z něj odnesl, jsou také přínosným zhodnocením ve srovnání s malířovými díly z jiných období.

Jako vedoucí bakalářské práce oceňuji především dohledání konkrétních údajů vztahujících se k cestě, i když archivní prameny nejsou dochované příliš extenzivně a čerpat se dalo jen z dosti omezeného množství archiválií.

Dále hodnotím kladně popis umělcova stylu a vypíchnutí jeho specifik, hlavně tzv. *Pao-š'ova tahu* (str. 23-24) a motivu deště (str. 21-22), jehož původ lze hledat v japonské moderní tušové malbě, nebo některých krajinných a dalších elementů a rozbor jejich použití v malbách z evropské cesty (str. 39-41). Tyto prvky mohou sloužit jako vodítko při srovnání Fuovy tvorby s dalšími moderními čínskými tušovými malíři, když bývá často hlavně v Evropské literatuře řazen nekriticky vedle malířů jako Čchi Paj-š' nebo Sü Pej-chung, aniž by bylo jasné, v čem spočívá jeho individuální přínos.

Konečně oceňuji také kvalitní formální zpracování textu, o němž při znalosti předchozích verzí vím, že se nerodilo zrovna snadno.

Práci bych vytkla, že jak u popisu malířova stylu, tak především v pasážích věnovaných evropské cestě a závěrečnému rozboru maleb většinou zůstává v rovině prostých popisů bez většího zobecnění nebo vyvození širších souvislostí či závěrů. Autorka si jistě dala velkou práci s dohledáním relevantních archiválií a publikovala jména členů delegace, která do Československa přijela, a další detaily, tyto údaje by se však měly stát odrazovým můstkem ke srovnáním, hlubším úvahám a posléze závěrům o tom, v čem byla kromě vzniku uměleckých děl delegace významná a jak například souvisela s dobovou kulturní výměnou mezi ČSR a ČLR (což byl mimo jiné jeden z cílů práce). Ani v závěru bohužel významnější skutečnosti z popisných pasáží vyvozeny nejsou a opět se nese pouze v rovině popisů.

U umělecko-historických popisů děl z evropské cesty, kde se objevují zajímavé detaily a srovnání např. motivu drátů elektrického vedení (str. 39) nebo zmíněného motivu deště apod., také postrádám hlubší vlastní úvahy a kontext – jak byly tyto obrazy například hodnoceny v Číně, jakou hrají roli v moderní čínské malbě obecně a co tedy nakonec kromě zážitků pro účastníky cesty této delegace v širším měřítku znamenala. I když je práce popisně zajímavá a přináší důležitá fakta, považuji ji bohužel vzhledem k těmto skutečnostem trochu za promarněnou šanci zpracovat téma od větší hloubky.

Posledně zmíněnou kritiku píši jen velmi nerada, protože jsem s autorkou na bakalářské práci intenzivně spolupracovala po dobu více než jednoho roku a jsem si vědoma obrovského pokroku, jaký od svých začátků při práci na textu, ale i pojetí tématu a jeho rozpracování do použitelné struktury studie udělala. I přes uvedené výtky proto doporučuji přijmout práci k obhajobě a navrhuji výsledné hodnocení známkou „dobře“.

Otázka k diskusi:

Můžete zmínit nějaké další delegace kulturních pracovníků – ať už čínských, kteří přijeli do Evropy, nebo československých vyslaných do Číny – a krátce o nich pojednat ve srovnání s Fu Pao-š'ovou cestou? V čem byly podobné a v čem se lišily, co bylo náplní jejich cesty a jak se odrazila v tehdejších československo-čínských vztazích?

V Praze, 9. září 2024

Mgr. Michaela Pejčochová, Ph.D.